

ग्रामीण कृषि मौसम सेवा
अखिल भारतीय समन्वयित कृषि हवामानशास्त्र संशोधन प्रकल्प
वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषि विद्यापीठ, परभणी - ४३१ ४०२
ईमेल - amfuparbhani@gmail.com

बीड जिल्हा कृषि हवामान सल्ला पत्रक क्रमांक - ५१/२०२२ - २०२३ शुक्रवार, दिनांक - २३.०९.२०२२

मागील आठवड्यातील हवामानस्थिती (दिनांक १४ ते २० सप्टेंबर, २०२२)							हवामान घटक		हवामान अंदाज (दिनांक २४ ते २८ सप्टेंबर, २०२२ साठी हवामान अंदाज)				
१४/०९	१५/०९	१६/०९	१७/०९	१८/०९	१९/०९	२०/०९	दिनांक		२४/०९	२५/०९	२६/०९	२७/०९	२८/०९
							पाऊस (मिमी)		७.०	४.०	३.०	५.०	६.०
							कमाल तापमान (अं .से)		३०.०	३०.०	३१.०	३२.०	३२.०
							किमान तापमान (अं .से)		२०.०	२०.०	२१.०	२१.०	२२.०
							स.	दग स्थिती (आकाश)	अंशत:	अंशत:	अंशत:	अंशत:	दगाळ
						दु.	दगाळ		दगाळ	दगाळ	दगाळ		
							सकाळची सापेक्ष आर्द्रता (%)		८६	८९	८८	८५	८६
							दुपारची सापेक्ष आर्द्रता (%)		४९	४९	५१	४५	४८
							वाऱ्याचा वेग (किमी /तास)		१८	१८	१६	१५	१५
							स.	वाऱ्याची दिशा	पश्चिम-	पश्चिम-	पश्चिम-	पश्चिम-	पश्चिम-
						दु.	वायव्य		वायव्य	वायव्य	वायव्य		

प्रादेशिक हवामान केंद्र, मुंबई येथून प्राप्त झालेल्या अंदाजानुसार बीड जिल्ह्यात पुढील पाच दिवस तूरळक ठिकाणी हलक्या स्वरूपाच्या पावसाची शक्यता आहे. मराठवाड्यात दिनांक २३ ते २९ सप्टेंबर दरम्यान पाऊस सरासरीएवढा तर दिनांक ३० सप्टेंबर ते ०६ ऑक्टोबर दरम्यान पाऊस सरासरीएवढा राहण्याची शक्यता आहे. सॅक, इसरो अहमदाबाद यांच्या उपग्रहाच्या बांधोत्सर्जनाच्या जिल्हानिहाय व तालुकानिहाय छायाचित्रानुसार बांधोत्सर्जनाचा वेग वाढलेला आहे.

विस्तारीत अंदाजानुसार (ईआरएफएस) मराठवाड्यात दिनांक २८ सप्टेंबर ते ०४ ऑक्टोबर, २०२२ दरम्यान कमाल तापमान सरासरीएवढे तर किमान तापमान सरासरीएवढे तर पाऊस सरासरीएवढा राहण्याची शक्यता आहे.

पिकांचे नाव	अवस्था	कृषी हवामान सल्ला
सोयाबीन	शेगा वाढीची	उशीरा पेरणी केलेल्या सोयाबीन पिकात पानावरील टिपके, रायझेक्टोनिया एरियल ब्लाइट, शेगा करपा आणि इतर बुरशीजन्य रोगाच्या व्यवस्थापनासाठी टेब्युकोनॅझोल १०% + सल्फर ६५% (पूर्वमिश्रित बुरशीनाशक) ५०० ग्रॅम किंवा टेब्युकोनॅझोल २५.९ % २५० मिली किंवा पायरोक्लोस्ट्रोबीन २० % १५० ते २०० ग्रॅम किंवा पायरोक्लोस्ट्रोबीन १३.३ % + इपिक्साकोनाझोल ५% (पूर्वमिश्रित बुरशीनाशक) ३०० मिली प्रति एकर पावसाची उघाड बघून फवारवावे. उशीरा पेरणी केलेल्या सोयाबीन पिकावरील किडीच्या व्यवस्थापनासाठी क्लोरेंट्रानिलीप्रोल १८.५ % ६० मिली प्रति एकर किंवा थायामिथोक्झाम १२.६ % + लॅंबडा सायहॅलोथ्रिन ९.५% (पूर्वमिश्रित किटकनाशक) ५० मिली प्रति एकर किंवा क्लोरेंट्रानिलीप्रोल ९.३ % + लॅंबडा सायहॅलोथ्रिन ४.६% ८० मिली प्रति एकर (पूर्वमिश्रित किटकनाशक) किंवा टेट्रानिलीप्रोल १८.१८% १०० ते १२० मिली प्रति एकर यापैकी कुठलेही एक किटकनाशक पावसाची उघाड बघून फवारवावे.
खरीप ज्वारी	दाणे भरणे	खरीप ज्वारी पिकावरील कणसातील अडीचा प्रादुर्भाव दिसून येत असल्यास याच्या व्यवस्थापनासाठी ५ % निंबोळी अर्काची किंवा मॅलाथिऑन ५ % भुकटी प्रति हेक्टर २० किलो प्रमाणे धुळणी करावी किंवा मॅलाथिऑन ५०% १० मिली प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून पावसाची उघाड बघून फवारणी करावी.
ऊस	वाढीची	ऊस पिकावर पायरीला (पाकोळी) याचा प्रादुर्भाव दिसून येत आहे, याच्या व्यवस्थापनासाठी ५ % निंबोळी अर्क किंवा व्हीटीसीसीएम लिक्विड किंवा मेटारायझीयम ऑनोसोएली या जैविक बुरशीची ४० ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून करावी. रासायनिक व्यवस्थापनासाठी क्लोरोपायरीफॉस २० % ६०० मिली किंवा मोनोक्रोटोफॉस ३६% २०० मिली प्रति एकर पावसाची उघाड बघून फवारणी करावी.
हळद	कंद वाढीची	हळदीच्या पानावरील टिपके याच्या व्यवस्थापनासाठी इझाक्सिस्ट्रॉबिन १८.२% + डायफेनकोनॅझोल ११.४% १० मिली + ५ मिली स्ट्रिकर प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून पावसाची उघाड बघून फवारणी करावी. हळद पिकात कंदमाशीचा प्रादुर्भाव दिसून येत असल्यास याच्या व्यवस्थापनासाठी १५ दिवसांच्या अंतराने विवनालफॉस २५ % २० मिली किंवा डायमिथोएट ३० % १० मिली प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून चांगल्या दर्जाचे स्ट्रिकरसह आल्ट्रान-पालटून पावसाची उघाड बघून फवारणी करावी. उघडे पडलेले कंद मातीने झाकून घ्यावेत. (हळद पिकावर केंद्रीय किटकनाशक मंडळातर्फे लेबल क्लेम नसल्यामुळे विद्यापिठ शिफारशीत संशोधनाचे निष्कर्ष दिले आहेत).
हरभरा	जमिनीच्या प्रकारानुसार पिकाची निवड	हरभऱ्याच्या पेरणीसाठी मध्यम ते भारी, पाण्याचा उत्तम निचरा होणारी जमीन निवडावी. चोपन व आम्ल जमिनीत हे पीक बरोबर येत नाही. पाणी साठवून ठेवणाऱ्या जमिनीत लागवड केल्यास हे पीक उमळते. या पिकास कोरडे व थंड हवामान मानवते.
करडई	जमिनीच्या प्रकारानुसार पिकाची निवड	करडई पिकाला मध्यम ते भारी, उत्तम निचरा आणि ओलावा टिकवून ठेवणारी जमीन निवडावी. खरोपातील मृग, उडोद किंवा सोयाबीन काढणीनंतर करडई पीक घ्यावे.
संत्रा/मोसंबी	फळ वाढीची	संत्रा/मोसंबी बागेत फळ वाढीसाठी व फळगळ होऊ नये म्हणून ००:५२:३४ १५०० ग्रॅम व जिब्रॅलिक ऑसिड १ ग्रॅम प्रति १०० लिटर पाणी या प्रमाणे पावसाची उघाड बघून फवारणी घ्यावी.
डाळींब	फळ वाढीची	डाळींब बागेत रोगाच्या व्यवस्थापनासाठी बोर्डो मिश्रण ०.५% किंवा कॉपर ऑक्सीक्लोराईड ५०% डब्ल्यूपी २.५ ते ३ ग्रॅम प्रति लिटर किंवा कॉपर हायड्रॉक्साईड ५३.८% २ ते २.५ ग्रॅम प्रति लिटर + स्प्रेडर स्ट्रिकर ०.३ ते ०.५ मिली प्रति लिटर पावसाची उघाड बघून फवारणी करावी. डाळींब बागेत फळवाढीसाठी ००:५२:३४ १५०० ग्रॅम व जिब्रॅलिक ऑसिड १ ग्रॅम प्रति १०० लिटर पाणी या प्रमाणे पावसाची उघाड बघून फवारणी घ्यावी.
चिक्कू	फळधारणा	चिक्कू बागेत आंतरमशागतीची कामे करून तण नियंत्रण करावे.
भाजीपाला	वाढीची/ काढणी	भाजीपाला पिकात आंतरमशागतीची कामे करून तण नियंत्रण करावे. भाजीपाला (मिरची, वांगे व भेंडी) पिकात रसशोषण करणाऱ्या किडीचा प्रादुर्भाव दिसून येत असल्यास त्याच्या व्यवस्थापनासाठी पायरीप्रॉक्सीफेन ५% + फेनप्रॉपाथ्रिन १५% १० मीली किंवा डायमिथोएट ३०% १३ मीली प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून पावसाची उघाड बघून फवारणी करावी. काढणीस तयार असलेल्या भाजीपाला पिकाची काढणी करून घ्यावी.
चारा पिके	कापणी	चान्यासाठी लागवड केलेल्या सकरीत नैपियर पिकाची पहिली कापणी ६५ ते ७० दिवसांनी तर नंतरच्या कापण्या ४० ते ४५ दिवसांनी (७ ते ८ कापण्या) कराव्यात.
फुलशेती	काढणी	फुल पिकात आंतरमशागतीची कामे करून तण नियंत्रण करावे.काढणीस तयार असलेल्या फुलांची काढणी करून घ्यावी.
तुती रेशीम उद्योग	---	रेशीम कोषाचा बाजारातील भाव कोषातील रेशीम धागा टक्केवारीवर अवलंबून असतो. तेव्हा ए ग्रेड कोष उत्पादन करण्यासाठी तुतीच्या पानाची प्रत उत्तम असावी लागते. त्यासाठी विषमभूत व सेंद्रीय खत देणे गरजेचे आहे. एक किलो कोष होण्यासाठी कमीत कमी कोषाची संख्या हवी. साधारणपणे ५५० ते ६०० कोष एक किलोत बसले तर ए ग्रेड, ६०० ते ७०० कोष बसले तर बी ग्रेड, ७०० ते ८०० कोष बसले तर सी ग्रेड व ८०० च्या वर बसले तर डी ग्रेड. एक कि.ग्रॅ. रेशीम धागा तयार होण्यासाठी लागणार कोष संख्या (किलो) त्यास रिनडाटा असे म्हणतात. मागील दशकात ८.५ किलो कोष वरून सध्या ६.५ किलो पर्यंत रिनडाटा ने मजल मारली आहे.
पशुधन व्यवस्थापन	लम्पी स्क्रीन रोग	लम्पी स्क्रीन रोग याचा प्रसार हा अनेक मार्गांनी होतो. त्यापैकी चावा घेणाऱ्या किटीक वर्गीय माशा या एक प्रमुख होय. यामध्ये टॅबॅनस, स्टोमोक्सिस हिमेंटोबिया, क्यूलीकोईडस, डायस व काही प्रजातीचे गोचीडे यांचा समावेश होतो. याच्या नियंत्रणासाठी सर्व साधारणपणे १.पशुधनास प्रखर उन्हाच्या वेळेस चारावयास सोडू नये (सकाळी १० ते १७ पर्यंत गोठ्यात ठेवावे) २. शेणाचा उकिरडा/खट्टा शेण टाकल्यानंतर पॉलिथीन/ताडपत्राने झाकून टाकावा. ३. गोठ्यात स्वच्छता ठेवावी ४.पशुधनाच्या शरीरावर कमीत कमी एक आठवड्याच्या अंतराने ५% निम सिड कर्नल एक्सट्रॅक्ट (निम अर्क) (NSKE) अथवा वनस्पतीजन्य १० मिली निम तेल + १० मिली निलगीरी तेल + १० मिली कारंज तेल + २ ग्रॅम अंगाचा साबण + १ लिटर पाणी हे द्रावण फवारवावे. ५. गोठ्याची स्वच्छता करून गोचीडाची अंडी गोळा करून शेकोटीमध्ये जाळावी. ६. आजार सदृश लक्षणे आढळल्यास जवळच्या पशुवैद्यकीय दवाखान्यात संपर्क साधावा. ७. रोग नियंत्रणासाठी पशुवैद्यकाच्या सल्ल्याने पशुधनास लसीकरण करून घ्यावे
सामुदायिक विज्ञान	-----	बालकांना त्यांच्या वयास व विकासात्मक पातळीस अनुसरून मनोरंजकरित्या गोष्टी सांगण्या, कारण गोष्टी ऐकल्यामुळे त्यांचा शब्दसंग्रह, सामान्यज्ञान, जिज्ञासा, बौद्धिक, कल्पनाशक्ती व स्मरणशक्ती वृद्धिंगत होते. याबरोबरच त्यांचा वाचा व भाषा भावनात्मक, सामाजिक व नैतिक विकास साधण्यासाठी गोष्टी लाभदायी ठरतात.

सदर कृषी हवामान सल्ला पत्रिका वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषी विद्यापीठ, परभणी येथील ग्रामीण कृषी मौसम सेवा योजनेतील तज्ञ समितीच्या शिफारशीवरून तयार करून प्रसारित करण्यात आली.

मुख्य प्रकल्प समन्वयक
ग्रामीण कृषी मौसम सेवा
वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषी विद्यापीठ, परभणी

ग्रामीण कृषि मौसम सेवा
अखिल भारतीय समन्वयित कृषि हवामानशास्त्र संशोधन प्रकल्प
वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषि विद्यापीठ, परभणी - ४३१ ४०२
ईमेल - amfuparbhani@gmail.com

हिंगोली जिल्हा कृषि हवामान सल्ला पत्रक क्रमांक - ५१/२०२२ - २०२३ शुक्रवार, दिनांक - २३.०९.२०२२

मागील आठवड्यातील हवामानस्थिती (दिनांक १४ ते २० सप्टेंबर, २०२२)							हवामान अंदाज (दिनांक २४ ते २८ सप्टेंबर, २०२२ साठी हवामान अंदाज)						
१४/०९	१५/०९	१६/०९	१७/०९	१८/०९	१९/०९	२०/०९	दिनांक		२४/०९	२५/०९	२६/०९	२७/०९	२८/०९
							पाऊस (मिमी)		८.०	२.०	७.०	१२.०	१५.०
							कमाल तापमान (अं.से)		३२.०	३२.०	३२.०	३३.०	३३.०
							किमान तापमान (अं.से)		२२.०	२२.०	२३.०	२३.०	२३.०
							स. दु.	ढग स्थिती (आकाश)	स्वच्छ	स्वच्छ	अंशतः ढगाळ	ढगाळ	पूर्णतः ढगाळ
									सकाळची सापेक्ष आर्द्रता (%)		९१	९१	९०
							दुपारची सापेक्ष आर्द्रता (%)		६२	५४	५७	५७	६२
							वाऱ्याचा वेग (किमी /तास)		१४	१२	१२	१५	१५
							स. दु.	वाऱ्याची दिशा	पश्चिम-वायव्य	पश्चिम-वायव्य	पश्चिम-वायव्य	पश्चिम-वायव्य	उत्तर-वायव्य

प्रादेशिक हवामान केंद्र, मुंबई येथून प्राप्त झालेल्या अंदाजानुसार हिंगोली जिल्ह्यात पुढील पाच दिवस तूरळक ठिकाणी हलक्या स्वरूपाच्या पावसाची शक्यता आहे. मराठवाड्यात दिनांक २३ ते २९ सप्टेंबर दरम्यान पाऊस सरासरीएवढा तर दिनांक ३० सप्टेंबर ते ०६ ऑक्टोबर दरम्यान पाऊस सरासरीएवढा राहण्याची शक्यता आहे. सॅक, इसरो अहमदाबाद यांच्या उपग्रहाच्या बाष्पोत्सर्जनाच्या जिल्हानिहाय व तालुकानिहाय छायाचित्रानुसार बाष्पोत्सर्जनाचा वेग वाढलेला आहे.

विस्तारीत अंदाजानुसार (ईआरएफएस) मराठवाड्यात दिनांक २८ सप्टेंबर ते ०४ ऑक्टोबर, २०२२ दरम्यान कमाल तापमान सरासरीएवढे तर किमान तापमान सरासरीएवढे तर पाऊस सरासरीएवढा राहण्याची शक्यता आहे.

पिकांचे नाव	अवस्था	कृषी हवामान सल्ला
सोयाबीन	शेगा वाढीची	उशीरा पेरणी केलेल्या सोयाबीन पिकात पानावरील टिपके, रायझेक्टोनिया एरियल ब्लाइट, शेगा करपा आणि इतर बुरशीजन्य रोगांच्या व्यवस्थापनासाठी टेब्युकोनॅझोल १०% + सल्फर ६५% (पूर्वमिश्रित बुरशीनाशक) ५०० ग्रॅम किंवा टेब्युकोनॅझोल २५.९ % २५० मिली किंवा पायरोक्लोस्ट्रोबीन २० % १५० ते २०० ग्रॅम किंवा पायरोक्लोस्ट्रोबीन १३.३ % + इपिक्साकोनाझोल ५% (पूर्वमिश्रित बुरशीनाशक) ३०० मिली प्रति एकर पावसाची उघाड बघून फवारवावे. उशीरा पेरणी केलेल्या सोयाबीन पिकावरील किडींच्या व्यवस्थापनासाठी क्लोरॅट्रानिलीप्रोल १८.५ % ६० मिली प्रति एकर किंवा थायामिथोक्झाम १२.६ % + लॅंबडा सायहॅलोथ्रिन ९.५% (पूर्वमिश्रित किटकनाशक) ५० मिली प्रति एकर किंवा क्लोरॅट्रानिलीप्रोल ९.३ % + लॅंबडा सायहॅलोथ्रिन ४.६% ८० मिली प्रति एकर (पूर्वमिश्रित किटकनाशक) किंवा टेट्रायनिलीप्रोल १८.१८% १०० ते १२० मिली प्रति एकर यापैकी कुठलेही एक किटकनाशक पावसाची उघाड बघून फवारवावे.
खरीप ज्वारी	दाणे भरणे	खरीप ज्वारी पिकावरील कणसातील अळीचा प्रादुर्भाव दिसून येत असल्यास याच्या व्यवस्थापनासाठी ५ % निंबोळी अर्काची किंवा मॅलाथिऑन ५ % भुक्ती प्रति हेक्टर २० किलो प्रमाणे धुरळणी करावी किंवा मॅलाथिऑन ५०% १० मिली प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून पावसाची उघाड बघून फवारणी करावी.
ऊस	वाढीची	ऊस पिकावर पायरोला (पाकोळी) याचा प्रादुर्भाव दिसून येत आहे, याच्या व्यवस्थापनासाठी ५ % निंबोळी अर्क किंवा व्हीटीसीसीएम लिक्विड किंवा मेटारायझोयम अॅनोसोली या जैविक बुरशीची ४० ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून करावी. रासायनिक व्यवस्थापनासाठी ब्युरोपायरीफॉस २० % ६०० मिली किंवा मोनोक्रोटोफॉस ३६% २०० मिली प्रति एकर पावसाची उघाड बघून फवारणी करावी.
हळद	कंद वाढीची	हळदीच्या पानावरील टिपके याच्या व्यवस्थापनासाठी अझाक्सिस्ट्रोबिन १८.२% + डायफेनकोनॅझोल ११.४% १० मिली + ५ मिली स्टिकर प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून पावसाची उघाड बघून फवारणी करावी. हळद पिकात कंदमाशीचा प्रादुर्भाव दिसून येत असल्यास याच्या व्यवस्थापनासाठी १५ दिवसांच्या अंतराने विनालफॉस २५ % २० मिली किंवा डायमिथोएट ३० % १० मिली प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून चांगल्या दर्जाचे स्टिकरसह आलटून-पालटून पावसाची उघाड बघून फवारणी करावी. उघडे पडलेले कंद मातीने झाकून घ्यावेत. (हळद पिकावर केंद्रीय किटकनाशक मंडळातर्फे लेबल क्लेम नसल्यामुळे विद्यापिठ शिफारशीत संशोधनाचे निष्कर्ष दिले आहेत).
हरभरा	जमिनीच्या प्रकारानुसार पिकाची निवड	हरभराच्या पेरणीसाठी मध्यम ते भारी, पाण्याचा उत्तम निचरा होणारी जमीन निवडावी. चोपन व आप्ल जमिनीत हे पीक बरोबर येत नाही. पाणी साठवून ठेवणाऱ्या जमिनीत लागवड केल्यास हे पीक उमळते. या पिकास कोरडे व थंड हवामान मानवते.
करडई	जमिनीच्या प्रकारानुसार पिकाची निवड	करडई पिकाला मध्यम ते भारी, उत्तम निचरा आणि ओलावा टिकवून ठेवणारी जमीन निवडावी. खरोपातील मुग, उडीद किंवा सोयाबीन काढणीनंतर करडई पीक घ्यावे.
संत्रा/मोसंबी	फळ वाढीची	संत्रा/मोसंबी बागेत फळ वाढीसाठी व फळगळ होऊ नये म्हणून ००:५२:३४ १५०० ग्रॅम व जिब्रॅलिक अॅसिड १ ग्रॅम प्रति १०० लिटर पाणी या प्रमाणे पावसाची उघाड बघून फवारणी घ्यावी.
डाळींब	फळ वाढीची	डाळींब बागेत रोगांच्या व्यवस्थापनासाठी बोर्डो मिश्रण ०.५% किंवा कॉपर ऑक्सीक्लोराईड ५०% डब्ल्यूपी २.५ ते ३ ग्रॅम प्रति लिटर किंवा कॉपर हायड्रॉक्साईड ५३.८% २ ते २.५ ग्रॅम प्रति लिटर + स्प्रेडर स्टिकर ०.३ ते ०.५ मिली प्रति लिटर पावसाची उघाड बघून फवारणी करावी. डाळींब बागेत फळवाढीसाठी ००:५२:३४ १५०० ग्रॅम व जिब्रॅलिक अॅसिड १ ग्रॅम प्रति १०० लिटर पाणी या प्रमाणे पावसाची उघाड बघून फवारणी घ्यावी.
चिऊ	फळधारण	चिऊ बागेत आंतरमशागतीची कामे करून तण नियंत्रण करावे.
भाजीपाला	वाढीची/काढणी	भाजीपाला पिकात आंतरमशागतीची कामे करून तण नियंत्रण करावे. भाजीपाला (मिरची, वांगे व भेंडी) पिकात रसशोषण करणाऱ्या किडींचा प्रादुर्भाव दिसून येत असल्यास त्याच्या व्यवस्थापनासाठी पायरीप्रॉक्सिफेन ५% + फेनप्रोपाथ्रिन १५% १० मीली किंवा डायमिथोएट ३०% १३ मीली प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून पावसाची उघाड बघून फवारणी करावी. काढणीस तयार असलेल्या भाजीपाला पिकाची काढणी करून घ्यावी.
चारा पिके	कापणी	चान्यासाठी लागवड केलेल्या सकंरीत नॅपियर पिकाची पहिली कापणी ६५ ते ७० दिवसांनी तर नंतरच्या कापण्या ४० ते ४५ दिवसांनी (७ ते ८ कापण्या) कराव्यात.
फुलशेती	काढणी	फुल पिकात आंतरमशागतीची कामे करून तण नियंत्रण करावे. काढणीस तयार असलेल्या फुलांची काढणी करून घ्यावी.
तुती रेशीम उद्योग	---	रेशीम कोषाचा बाजारातील भाव कोषातील रेशीम धागा टक्केवारीवर अवलंबून असतो. तेव्हा ए ग्रेड कोष उत्पादन करण्यासाठी तुतीच्या पानाची प्रत उत्तम असावी लागते. त्यासाठी विषमूक्त व सेंद्रीय खत देणे गरजेचे आहे. एक किलो कोष होण्यासाठी कमीत कमी कोषाची संख्या हवी. साधारणपणे ५५० ते ६०० कोष एक किलोत बसले तर ए ग्रेड, ६०० ते ७०० कोष बसले तर बी ग्रेड, ७०० ते ८०० कोष बसले तर सी ग्रेड व ८०० च्या वर बसले तर डी ग्रेड. एक कि.प्रॅ. रेशीम धागा तयार होण्यासाठी लागणार कोष संख्या (किलो) त्यास रिनडाटा असे म्हणतात. मागील दशकात ८.५ किलो कोष वरून सध्या ६.५ किलो पर्यंत रिनडाटा ने मजल मारली आहे.
पशुधन व्यवस्थापन	लम्पी स्क्रीन रोग	लम्पी स्क्रीन रोग याचा प्रसार हा अनेक मार्गांनी होतो. त्यापैकी चावा घेणाऱ्या किटीक वगीय माशा या एक प्रमुख होय. यामध्ये टॅबॅनस, स्टोमॉक्सिस हिमेंटोबिया, क्यूलीकोइडस, डॅस व काही प्रजातीचे गोचीडे यांचा समावेश होतो. याच्या नियंत्रणासाठी सर्व साधारणपणे १.पशुधनास प्रखर उन्हाच्या वेळेस चारावयास सोडू नये (सकाळी १० ते १७ पर्यंत गोठ्यात ठेवावे) २. शेगाचा उकिरडा/खड्डा शेण टाकल्यानंतर पॉलिथीन/ताडपत्राने झाकून टाकावा. ३. गोठ्यात स्वच्छता ठेवावी ४.पशुधनाच्या शरीरावर कमीत कमी एक आठवड्याच्या अंतराने ५% निम सिड कर्नल एक्सट्रॅक्ट (निम अर्क) (NSKE) अथवा वनस्पतीजन्य १० मिली निम तेल + १० मिली निलगीरी तेल + १० मिली कारंज तेल + २ ग्रॅम अंगाचा साबण + १ लिटर पाणी हे द्रावण फवारवावे. ५. गोठ्याची स्वच्छता करून गोचीडाची अंडी गोळा करून शेकोटीमध्ये जाळावी. ६. आजार सदृश लक्षणे आढळल्यास जवळच्या पशुवैद्यकीय दवाखान्यात संपर्क साधावा. ७. रोग नियंत्रणासाठी पशुवैद्यकाच्या सल्ल्याने पशुधनास लसीकरण करून घ्यावे
सामुदायिक विज्ञान	-----	बालकांना त्यांच्या वयास व विकासात्मक पातळीस अनुसरून मनोरंजकरित्या गोष्टी सांगण्या, कारण गोष्टी ऐकल्यामुळे त्यांचा शब्दसंग्रह, सामान्यज्ञान, जिज्ञासा, बोधोक्त, कल्पनाशक्ती व स्मरणशक्ती वृद्धिंगत होते. याबरोबरच त्यांचा वाचा व भाषा भावनात्मक, सामाजिक व नैतिक विकास साधण्यासाठी गोष्टी लाभादायी ठरतात.

सदर कृषी हवामान सल्ला पत्रिका वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषी विद्यापीठ, परभणी येथील ग्रामीण कृषी मौसम सेवा योजनेतील तज्ञ समितीच्या शिफारशीवरून तयार करून प्रसारित करण्यात आली.

मुख्य प्रकल्प समन्वयक
 ग्रामीण कृषी मौसम सेवा
 वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषी विद्यापीठ, परभणी

ग्रामीण कृषि मौसम सेवा
अखिल भारतीय समन्वयित कृषि हवामानशास्त्र संशोधन प्रकल्प
वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषि विद्यापीठ, परभणी - ४३१ ४०२
ईमेल - amfuparbhani@gmail.com

जालना जिल्हा कृषि हवामान सल्ला पत्रक क्रमांक - ५१/२०२२ - २०२३ शुक्रवार, दिनांक - २३.०९.२०२२

मागील आठवड्यातील हवामानस्थिती (दिनांक १४ ते २० सप्टेंबर, २०२२)							हवामान घटक		हवामान अंदाज (दिनांक २४ ते २८ सप्टेंबर, २०२२ साठी हवामान अंदाज)				
१४/०९	१५/०९	१६/०९	१७/०९	१८/०९	१९/०९	२०/०९	दिनांक		२४/०९	२५/०९	२६/०९	२७/०९	२८/०९
							पाऊस (मिमी)		१.०	२.०	२.०	८.०	१०.०
							कमाल तापमान (अं .से)		३१.०	३१.०	३२.०	३२.०	३२.०
							किमान तापमान (अं .से)		२०.०	२०.०	२१.०	२२.०	२२.०
							स.	ढग स्थिती (आकाश)	अंशतः	अंशतः	अंशतः	ढगाळ	ढगाळ
							दु.		ढगाळ	ढगाळ	ढगाळ	ढगाळ	ढगाळ
							सकाळची सापेक्ष आर्द्रता (%)		९१	८९	९१	९०	९१
							दुपारची सापेक्ष आर्द्रता (%)		६२	५९	५७	५६	५७
							वाऱ्याचा वेग (किमी /तास)		१६	१४	१३	१६	१५
							स.	वाऱ्याची दिशा	पश्चिम-	पश्चिम	पश्चिम-	पश्चिम-	वायव्य
							दु.		वायव्य	पश्चिम	वायव्य	वायव्य	वायव्य

प्रादेशिक हवामान केंद्र, मुंबई येथून प्राप्त झालेल्या अंदाजानुसार जालना जिल्ह्यात पुढील पाच दिवस तूरळक ठिकाणी हलक्या स्वरूपाच्या पावसाची शक्यता आहे.
 मराठवाड्यात दिनांक २३ ते २९ सप्टेंबर दरम्यान पाऊस सरासरीएवढा तर दिनांक ३० सप्टेंबर ते ०६ ऑक्टोबर दरम्यान पाऊस सरासरीएवढा राहण्याची शक्यता आहे.
 सॅक, इसरो अहमदाबाद यांच्या उपग्रहाच्या बाष्पोत्सर्जनाच्या जिल्हानिहाय व तालुकानिहाय छायाचित्रानुसार बाष्पोत्सर्जनाचा वेग वाढलेला आहे.

विस्तारीत अंदाजानुसार (ईआरएफएस) मराठवाड्यात दिनांक २८ सप्टेंबर ते ०४ ऑक्टोबर, २०२२ दरम्यान कमाल तापमान सरासरीएवढे तर किमान तापमान सरासरीएवढे तर पाऊस सरासरीएवढा राहण्याची शक्यता आहे.

पिकांचे नाव	अवस्था	कृषी हवामान सल्ला
सोयाबीन	शेगा वाढीची	उशीरा पेरणी केलेल्या सोयाबीन पिकात पानावरील टिपके, रायझेक्टोनिया एरियल ब्लाइट, शेगा करपा आणि इतर बुरशीजन्य रोगाच्या व्यवस्थापनासाठी टेब्युकोनॅझोल १०% + सल्फर ६५% (पूर्वमिश्रित बुरशीनाशक) ५०० ग्रॅम किंवा टेब्युकोनॅझोल २५.९ % २५० मिली किंवा पायरोक्लोस्ट्रोबीन २० % १५० ते २०० ग्रॅम किंवा पायरोक्लोस्ट्रोबीन १३.३ % + इपिकसाकोनाझोल ५% (पूर्वमिश्रित बुरशीनाशक) ३०० मिली प्रति एकर पावसाची उघाड बघून फवारवा. उशीरा पेरणी केलेल्या सोयाबीन पिकावरील किडीच्या व्यवस्थापनासाठी क्लोरेंट्रानिलीप्रोल १८.५ % ६० मिली प्रति एकर किंवा थायामिथोक्झाम १२.६ % + लॅंबडा सायहॅलोथ्रिन ९.५% (पूर्वमिश्रित किटकनाशक) ५० मिली प्रति एकर किंवा क्लोरेंट्रानिलीप्रोल ९.३ % + लॅंबडा सायहॅलोथ्रिन ४.६% ८० मिली प्रति एकर (पूर्वमिश्रित किटकनाशक) किंवा टेट्रानिलीप्रोल १८.१८% १०० ते १२० मिली प्रति एकर यापैकी कुठलेही एक किटकनाशक पावसाची उघाड बघून फवारवा.
खरीप ज्वारी	दाणे भरणे	खरीप ज्वारी पिकावरील कणसातील अळीचा प्रादुर्भाव दिसून येत असल्यास याच्या व्यवस्थापनासाठी ५ % निंबोळी अकोची किंवा मॅलाथिऑन ५ % भुकटी प्रति हेक्टर २० किलो प्रमाणे धुळणी करावी किंवा मॅलाथिऑन ५०% १० लिटर पाण्यात मिसळून पावसाची उघाड बघून फवारणी करावी.
ऊस	वाढीची	ऊस पिकावर पायरीला (पाकोळी) याचा प्रादुर्भाव दिसून येत आहे, याच्या व्यवस्थापनासाठी ५ % निंबोळी अर्क किंवा व्हीटीसीसीएम लिक्विड किंवा मेटारायझीयम ऑनोसोएली या जैविक बुरशीची ४० ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून करावी. रासायनिक व्यवस्थापनासाठी क्लोरोपायरीफॉस २० % ६०० मिली किंवा मोनोक्रोटोफॉस ३६% २०० मिली प्रति एकर पावसाची उघाड बघून फवारणी करावी.
हळद	कंद वाढीची	हळदीच्या पानावरील टिपके याच्या व्यवस्थापनासाठी अझाक्सिस्ट्रॉबिन १८.२% + डायफेनकोनॅझोल ११.४% १० मिली + ५ मिली स्ट्रिकर प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून पावसाची उघाड बघून फवारणी करावी. हळद पिकात कंदमाशीचा प्रादुर्भाव दिसून येत असल्यास याच्या व्यवस्थापनासाठी १५ दिवसांच्या अंतराने विनालफॉस २५ % २० मिली किंवा डायमिथोएट ३० % १० मिली प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून चांगल्या दर्जाचे स्ट्रिकरसह आल्ट्रान-पालटून पावसाची उघाड बघून फवारणी करावी. उघडे पडलेले कंद मातीने झाकून घ्यावेत. (हळद पिकावर केंद्रीय किटकनाशक मंडळातर्फे लेबल क्लेम नसल्यामुळे विद्यापिठ शिफारशीत संशोधनाचे निष्कर्ष दिले आहेत).
हरभरा	जमिनीच्या प्रकारानुसार पिकाची निवड	हरभऱ्याच्या पेरणीसाठी मध्यम ते भारी, पाण्याचा उत्तम निचरा होणारी जमीन निवडावी. चोपन व आम्ल जमिनीत हे पीक बरोबर येत नाही. पाणी साठवून ठेवणाऱ्या जमिनीत लागवड केल्यास हे पीक उमळते. या पिकास कोरडे व थंड हवामान मानवते.
करडई	जमिनीच्या प्रकारानुसार पिकाची निवड	करडई पिकाला मध्यम ते भारी, उत्तम निचरा आणि ओलावा टिकवून ठेवणारी जमीन निवडावी. खरोपातील मृग, उडोद किंवा सोयाबीन काढणीनंतर करडई पीक घ्यावे.
संत्रा/मोसंबी	फळ वाढीची	संत्रा/मोसंबी बागेत फळ वाढीसाठी व फळगळ होऊ नये म्हणून ००:५२:३४ १५०० ग्रॅम व जिब्रॅलिक ऑसिड १ ग्रॅम प्रति १०० लिटर पाणी या प्रमाणे पावसाची उघाड बघून फवारणी घ्यावी.
डाळींब	फळ वाढीची	डाळींब बागेत रोगाच्या व्यवस्थापनासाठी बोर्डो मिश्रण ०.५% किंवा कॉपर ऑक्सीक्लोराईड ५०% डब्ल्यूपी २.५ ते ३ ग्रॅम प्रति लिटर किंवा कॉपर हायड्रॉक्साईड ५३.८% २ ते २.५ ग्रॅम प्रति लिटर + स्प्रेडर स्ट्रिकर ०.३ ते ०.५ मिली प्रति लिटर पावसाची उघाड बघून फवारणी करावी. डाळींब बागेत फळवाढीसाठी ००:५२:३४ १५०० ग्रॅम व जिब्रॅलिक ऑसिड १ ग्रॅम प्रति १०० लिटर पाणी या प्रमाणे पावसाची उघाड बघून फवारणी घ्यावी.
चिक्कू	फळधारणा	चिक्कू बागेत आंतरमशागतीची कामे करून तण नियंत्रण करावे.
भाजीपाला	वाढीची/ काढणी	भाजीपाला पिकात आंतरमशागतीची कामे करून तण नियंत्रण करावे. भाजीपाला (मिरची, वांगे व भेंडी) पिकात रसशोषण करणाऱ्या किडीचा प्रादुर्भाव दिसून येत असल्यास त्याच्या व्यवस्थापनासाठी पायरीप्रॉक्सीफेन ५% + फेनप्रॉपाथ्रिन १५% १० मीली किंवा डायमिथोएट ३०% १३ मीली प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून पावसाची उघाड बघून फवारणी करावी. काढणीस तयार असलेल्या भाजीपाला पिकाची काढणी करून घ्यावी.
चारा पिके	कापणी	चान्यासाठी लागवड केलेल्या सकरीत नैपियर पिकाची पहिली कापणी ६५ ते ७० दिवसांनी तर नंतरच्या कापण्या ४० ते ४५ दिवसांनी (७ ते ८ कापण्या) कराव्यात.
फुलशेती	काढणी	फुल पिकात आंतरमशागतीची कामे करून तण नियंत्रण करावे.काढणीस तयार असलेल्या फुलांची काढणी करून घ्यावी.
तुती रेशीम उद्योग	---	रेशीम कोषाचा बाजारातील भाव कोषातील रेशीम धागा टक्केवारीवर अवलंबून असतो. तेव्हा ए ग्रेड कोष उत्पादन करण्यासाठी तुतीच्या पानाची प्रत उत्तम असावी लागते. त्यासाठी विषमभूत व सेंद्रीय खत देणे गरजेचे आहे. एक किलो कोष होण्यासाठी कमीत कमी कोषाची संख्या हवी. साधारणपणे ५५० ते ६०० कोष एक किलोत बसले तर ए ग्रेड, ६०० ते ७०० कोष बसले तर बी ग्रेड, ७०० ते ८०० कोष बसले तर सी ग्रेड व ८०० च्या वर बसले तर डी ग्रेड. एक कि.ग्रॅ. रेशीम धागा तयार होण्यासाठी लागणार कोष संख्या (किलो) त्यास रिनडाटा असे म्हणतात. मागील दशकात ८.५ किलो कोष वरून सध्या ६.५ किलो पर्यंत रिनडाटा ने मजल मारली आहे.
पशुधन व्यवस्थापन	लम्पी स्कीन रोग	लम्पी स्कीन रोग याचा प्रसार हा अनेक मार्गांनी होतो. त्यापैकी चावा घेणाऱ्या किटीक वर्गीय माशा या एक प्रमुख होय. यामध्ये टॅबॅनस, स्टोमॉक्सिस हिमेंटोबिया, क्यूलीकोईडस, डॅस व काही प्रजातीचे गोचीडे यांचा समावेश होतो. याच्या नियंत्रणासाठी सर्व साधारणपणे १.पशुधनास प्रखर उन्हाच्या वेळेस चारावयास सोडू नये (सकाळी १० ते १७ पर्यंत गोठ्यात ठेवावे) २. शेणाचा उकिरडा/खट्टा शेण टाकल्यानंतर पॉलिथीन/ताडपत्राने झाकून टाकावा. ३. गोठ्यात स्वच्छता ठेवावी ४.पशुधनाच्या शरीरावर कमीत कमी एक आठवड्याच्या अंतराने ५% निम सिड कर्नल एक्सट्रॅक्ट (निम अर्क) (NSKE) अथवा वनस्पतीजन्य १० मिली निम तेल + १० मिली निलगीरी तेल + १० मिली कारंज तेल + २ ग्रॅम अंगाचा साबण + १ लिटर पाणी हे द्रावण फवारवा. ५. गोठ्याची स्वच्छता करून गोचीडाची अंडी गोळा करून शेकोटीमध्ये जाळावी. ६. आजार सदृश लक्षणे आढळल्यास जवळच्या पशुवैद्यकीय दवाखान्यात संपर्क साधावा. ७. रोग नियंत्रणासाठी पशुवैद्यकाच्या सल्ल्याने पशुधनास लसीकरण करून घ्यावे
सामुदायिक विज्ञान	-----	बालकांना त्यांच्या वयास व विकासात्मक पातळीस अनुसरून मनोरंजकरित्या गोष्टी सांगण्या, कारण गोष्टी ऐकल्यामुळे त्यांचा शब्दसंग्रह, सामान्यज्ञान, जिज्ञासा, बौद्धिक, कल्पनाशक्ती व स्मरणशक्ती वृद्धिंगत होते. याबरोबरच त्यांचा वाचा व भाषा भावनात्मक, सामाजिक व नैतिक विकास साधण्यासाठी गोष्टी लाभदायी ठरतात.

सदर कृषी हवामान सल्ला पत्रिका वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषी विद्यापीठ, परभणी येथील ग्रामीण कृषी मौसम सेवा योजनेतील तज्ञ समितीच्या शिफारशीवरून तयार करून प्रसारित करण्यात आली.

ग्रामीण कृषि मौसम सेवा
अखिल भारतीय समन्वयित कृषि हवामानशास्त्र संशोधन प्रकल्प
वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषि विद्यापीठ, परभणी - ४३१ ४०२
ईमेल - amfuparbhani@gmail.com

लातूर जिल्हा कृषि हवामान सल्ला पत्रक क्रमांक - ५१/२०२२ - २०२३ शुक्रवार, दिनांक - २३.०९.२०२२

मागील आठवड्यातील हवामानस्थिती (दिनांक १४ ते २० सप्टेंबर, २०२२)							हवामान घटक		हवामान अंदाज (दिनांक २४ ते २८ सप्टेंबर, २०२२ साठी हवामान अंदाज)				
१४/०९	१५/०९	१६/०९	१७/०९	१८/०९	१९/०९	२०/०९	दिनांक		२४/०९	२५/०९	२६/०९	२७/०९	२८/०९
							पाऊस (मिमी)		८.०	६.०	७.०	१०.०	१३.०
							कमाल तापमान (अं.से)		२९.०	३०.०	३१.०	३१.०	३२.०
							किमान तापमान (अं.से)		२१.०	२२.०	२२.०	२२.०	२३.०
							स.	दग स्थिती (आकाश)	अंशतः	अंशतः	अंशतः	अंशतः	दगाळ
						दु.	दगाळ		दगाळ	दगाळ	दगाळ		
							सकाळची सापेक्ष आर्द्रता (%)		९२	८९	८८	८९	९१
							दुपारची सापेक्ष आर्द्रता (%)		५६	५१	४४	५०	५४
							वाऱ्याचा वेग (किमी/तास)		१६	१५	१४	१३	१३
							स.	वाऱ्याची दिशा	पश्चिम-	पश्चिम-	पश्चिम-	पश्चिम-	पश्चिम-
						दु.	वायव्य		वायव्य	वायव्य	वायव्य	वायव्य	

प्रादेशिक हवामान केंद्र, मुंबई येथून प्राप्त झालेल्या अंदाजानुसार लातूर जिल्ह्यात पुढील पाच दिवस तूळक ठिकाणी हलक्या स्वरूपाच्या पावसाची शक्यता आहे. मराठवाड्यात दिनांक २३ ते २९ सप्टेंबर दरम्यान पाऊस सरासरीएवढा तर दिनांक ३० सप्टेंबर ते ०६ ऑक्टोबर दरम्यान पाऊस सरासरीएवढा राहण्याची शक्यता आहे. सॅक, इसरो अहमदाबाद यांच्या उपग्रहाच्या बांधोत्सर्जनाच्या जिल्हानिहाय व तालुकानिहाय छायाचित्रानुसार बांधोत्सर्जनाचा वेग वाढलेला आहे.

विस्तारीत अंदाजानुसार (ईआरएफएस) मराठवाड्यात दिनांक २८ सप्टेंबर ते ०४ ऑक्टोबर, २०२२ दरम्यान कमाल तापमान सरासरीएवढे तर किमान तापमान सरासरीएवढे तर पाऊस सरासरीएवढा राहण्याची शक्यता आहे.

पिकांचे नाव	अवस्था	कृषी हवामान सल्ला
सोयाबीन	शेंगा वाढीची	उशीरा पेरणी केलेल्या सोयाबीन पिकात पानावरील ठिपके, रायझोक्टोनिया एरियल ब्लाईट, शेंगा करपा आणि इतर बुरशीजन्य रोगांच्या व्यवस्थापनासाठी टेब्युकोनॅझोल १०% + सल्कर ६५% (पूर्वमिश्रित बुरशीनाशक) ५०० ग्रॅम किंवा टेब्युकोनॅझोल २५.९% २५० मिली किंवा पायरोक्लोस्ट्रोबीन २०% १५० ते २०० ग्रॅम किंवा पायरोक्लोस्ट्रोबीन १३.३% + इपिक्साकोनाझोल ५% (पूर्वमिश्रित बुरशीनाशक) ३०० मिली प्रति एकर पावसाची उघाड बघून फवारवावे. उशीरा पेरणी केलेल्या सोयाबीन पिकावरील किडीच्या व्यवस्थापनासाठी क्लोरेंट्रानिलीप्रोल १८.५% ६० मिली प्रति एकर किंवा थायामिथोक्झाम १२.६% + लॅंबडा सायहॅलॉथ्रिन ९.५% (पूर्वमिश्रित किटकनाशक) ५० मिली प्रति एकर किंवा क्लोरेंट्रानिलीप्रोल ९.३% + लॅंबडा सायहॅलॉथ्रिन ४.६% ८० मिली प्रति एकर (पूर्वमिश्रित किटकनाशक) किंवा टेट्राजिनिलीप्रोल १८.१८% १०० ते १२० मिली प्रति एकर यापैकी कुठलेही एक किटकनाशक पावसाची उघाड बघून फवारवावे.
खरीप ज्वारी	दाणे भरणे	खरीप ज्वारी पिकावरील कणसातील अळीचा प्रादुर्भाव दिसून येत असल्यास याच्या व्यवस्थापनासाठी ५% निंबोळी अर्क किंवा मॅलाथिऑन ५% भुकटी प्रति हेक्टर २० किलो प्रमाणे धुळणी करावी किंवा मॅलाथिऑन ५% १० लिटर पाण्यात मिसळून पावसाची उघाड बघून फवारणी करावी.
ऊस	वाढीची	ऊस पिकावर पायरीला (पाकोळी) याचा प्रादुर्भाव दिसून येत आहे, याच्या व्यवस्थापनासाठी ५% निंबोळी अर्क किंवा व्हीटीसीलीयम लिक्नेनी किंवा मेटारायझीयम अॅनोसोप्ली या जैविक बुरशीची ४० ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून करावी. रासायनिक व्यवस्थापनासाठी क्लोरोपायरीफॉस २०% ६०० मिली किंवा मोनोक्रोटोफॉस ३६% २०० मिली प्रति एकर पावसाची उघाड बघून फवारणी करावी.
हळद	कंद वाढीची	हळदीच्या पानावरील ठिपके याच्या व्यवस्थापनासाठी अझोक्सिस्ट्रॉबिन १८.२% + डायफेनकोनॅझोल ११.४% १० मिली + ५ मिली स्टिकर प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून पावसाची उघाड बघून फवारणी करावी. हळद पिकत कंदमाशीचा प्रादुर्भाव दिसून येत असल्यास याच्या व्यवस्थापनासाठी १५ दिवसांच्या अंतराने क्विनालफॉस २५% २० मिली किंवा डायमिथोएट ३०% १० मिली प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून चांगल्या दर्जाचे स्टिकरसह आलटून-पालटून पावसाची उघाड बघून फवारणी करावी. उघडे पडलेले कंद मातीने झाकून घ्यावेत. (हळद पिकावर केंद्रीय किटकनाशक मंडळातर्फे लेबल क्लेम नसल्यामुळे विद्यापिठ शिफारशीत संशोधनाचे निष्कर्ष दिले आहेत).
हरभरा	जमिनीच्या प्रकारानुसार पिकाची निवड	हरभराच्या पेरणीसाठी मध्यम ते भारी, पाण्याचा उत्तम निचरा होणारी जमीन निवडावी. चोपन व आम्ल जमिनीत हे पीक बरोबर येत नाही. पाणी साठवून ठेवणाऱ्या जमिनीत लागवड केल्यास हे पीक उमळते. या पिकास कोरडे व थंड हवामान मानवते.
करडई	जमिनीच्या प्रकारानुसार पिकाची निवड	करडई पिकाला मध्यम ते भारी, उत्तम निचरा आणि ओलावा टिकवून ठेवणारी जमीन निवडावी. खरीपातील मृग, उडीद किंवा सोयाबीन काढणीनंतर करडई पीक घ्यावे.
संत्रा/मोसंबी	फळ वाढीची	संत्रा/मोसंबी बागेत फळ वाढीसाठी व फळगळ होऊ नये म्हणून ००:५२:३४ १५०० ग्रॅम व जिब्रॅलिक ऑसिड १ ग्रॅम प्रति १०० लिटर पाणी या प्रमाणे पावसाची उघाड बघून फवारणी घ्यावी.
डाळींब	फळ वाढीची	डाळींब बागेत रोगाच्या व्यवस्थापनासाठी बोर्डो मिश्रण ०.५% किंवा कॉपर ऑक्सीक्लोराईड ५०% डब्ल्यूपी २.५ ते ३ ग्रॅम प्रति लिटर किंवा कॉपर हायड्रॉक्साईड ५३.८% २ ते २.५ ग्रॅम प्रति लिटर + स्प्रेडर स्टिकर ०.३ ते ०.५ मिली प्रति लिटर पावसाची उघाड बघून फवारणी करावी. डाळींब बागेत फळवाढीसाठी ००:५२:३४ १५०० ग्रॅम व जिब्रॅलिक ऑसिड १ ग्रॅम प्रति १०० लिटर पाणी या प्रमाणे पावसाची उघाड बघून फवारणी घ्यावी.
चिक्	फळधारणा	चिक् बागेत आंतरमशागतीची कामे करून तण नियंत्रण करावे.
भाजीपाला	वाढीची/ काढणी	भाजीपाला पिकात आंतरमशागतीची कामे करून तण नियंत्रण करावे. भाजीपाला (मिरची, वांगे व भेंडी) पिकात रसशोषण करणाऱ्या किडीचा प्रादुर्भाव दिसून येत असल्यास त्याच्या व्यवस्थापनासाठी पायरीप्रॉक्सीफेन ५% + फेनप्रोपाथ्रॉन १५% १० मीली किंवा डायमिथोएट ३०% १३ मीली प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून पावसाची उघाड बघून फवारणी करावी. काढणीस तयार असलेल्या भाजीपाला पिकाची काढणी करून घ्यावी.
चारा पिके	कापणी	चान्यासाठी लागवड केलेल्या संकरीत नॅपियर पिकाची पहिली कापणी ६५ ते ७० दिवसांनी तर नंतरच्या कापण्या ४० ते ४५ दिवसांनी (७ ते ८ कापण्या) कराव्यात.
फुलशेती	काढणी	फुल पिकात आंतरमशागतीची कामे करून तण नियंत्रण करावे.काढणीस तयार असलेल्या फुलांची काढणी करून घ्यावी.
तुती रेशीम उद्योग	---	रेशीम कोषाचा बाजारातील भाव कोषातील रेशीम धागा टक्केवारीवर अवलंबून असतो. तेव्हा ए ग्रेड कोष उत्पादन करण्यासाठी तुतीच्या पानाची प्रत उत्तम असावी लागते. त्यासाठी विषमूक्त व सेंद्रीय खत देणे गरजेचे आहे. एक किलो कोष होण्यासाठी कमीत कमी कोषाची संख्या हवी. साधारणपणे ५५० ते ६०० कोष एक किलोत बसले तर ए ग्रेड, ६०० ते ७०० कोष बसले तर बी ग्रेड, ७०० ते ८०० कोष बसले तर सी ग्रेड व ८०० च्या वर बसले तर डी ग्रेड. एक कि.ग्रॅ. रेशीम धागा तयार होण्यासाठी लागणार कोष संख्या (किलो) त्यास रिनडाटा असे म्हणतात. मागील दशकात ८.५ किलो कोष वरून सध्या ६.५ किलो पर्यंत रिनडाटा ने मजल मारली आहे.
पशुधन व्यवस्थापन	लष्मी स्कॉन रोग	लष्मी स्कॉन रोग याचा प्रसार हा अनेक मार्गांनी होतो. त्यापैकी चावा घेणाऱ्या किटीक वर्गीय माशा या एक प्रमुख होय. यामध्ये टॅबॅनस, स्टोमॉक्सिस हिर्मेटोबिया, क्यूलीकाईडस, डास व काही प्रजातीचे गोचीडे यांचा समावेश होतो. याच्या नियंत्रणासाठी सर्व साधारणपणे १.पशुधनास प्रखर उन्हाच्या वेळेस चारावायास सोडू नये (सकाळी १० ते १७ पर्यंत गोठ्यात ठेवावे) २. शेणाचा उकितडा/खड्डा शेण टाकल्यानंतर पॉलिथीन/ताडपत्रीने झाकून टाकावा. ३. गोठ्यात स्वच्छता ठेवावी. ४.पशुधनाच्या शरीरावर कमीत कमी एक आठवड्याच्या अंतराने ५% निम सिड कर्नल एक्सट्रॅक्ट (निम अर्क) (NSKE) अथवा वनस्पतीजन्य १० मिली निम तेल + १० मिली निलगीरी तेल + १० मिली कारंज तेल + २ ग्रॅम अंगाचा साणण + १ लिटर पाणी हे द्रावण फवारवावे. ५. गोठ्याची स्वच्छता करून गोचीडाची अंडी गोळा करून शेकोटीमध्ये जाळावी. ६. आजार सदृश लक्षणे आढळल्यास जवळच्या पशुवैद्यकीय दवाखान्यात संपर्क साधावा. ७. रोग नियंत्रणासाठी पशुवैद्यकाच्या सल्ल्याने पशुधनास लसीकरण करून घ्यावे
सामुदायिक विज्ञान	---	बालकांना त्यांच्या वयास व विकासात्मक पातळीस अनुसरून मनोरंजकरित्या गोष्टी सांगाय्या, कारण गोष्टी ऐकल्यामुळे त्यांचा शब्दसंग्रह, सामान्यज्ञान, जिज्ञासा, बौद्धिक, कल्पनाशक्ती व स्मरणशक्ती वृद्धिंगत होते. याबरोबरच त्यांचा वाचा व भाषा भावनात्मक, सामाजिक व नैतिक विकास साधण्यासाठी गोष्टी लाभदायी ठरतात.

सदर कृषी हवामान सल्ला पत्रिका वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषी विद्यापीठ, परभणी येथील ग्रामीण कृषी मौसम सेवा योजनेतील तज्ञ समितीच्या शिफारशीवरून तयार करून प्रसारित करण्यात आली.

मुख्य प्रकल्प समन्वयक
 ग्रामीण कृषी मौसम सेवा
 वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषी विद्यापीठ, परभणी

ग्रामीण कृषि मौसम सेवा
अखिल भारतीय समन्वयित कृषि हवामानशास्त्र संशोधन प्रकल्प
वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषि विद्यापीठ, परभणी - ४३१ ४०२
ईमेल - amfuparbhani@gmail.com

नांदेड जिल्हा कृषि हवामान सल्ला पत्रक क्रमांक - ५१/२०२२ - २०२३ शुक्रवार, दिनांक - २३.०९.२०२२

मागील आठवड्यातील हवामानस्थिती (दिनांक १४ ते २० सप्टेंबर, २०२२)							हवामान घटक		हवामान अंदाज (दिनांक २४ ते २८ सप्टेंबर, २०२२ साठी हवामान अंदाज)				
१४/०९	१५/०९	१६/०९	१७/०९	१८/०९	१९/०९	२०/०९	दिनांक		२४/०९	२५/०९	२६/०९	२७/०९	२८/०९
							पाऊस (मिमी)		८.०	२.०	८.०	१३.०	१८.०
							कमाल तापमान (अं.सें)		३०.०	३१.०	३२.०	३३.०	३३.०
							किमान तापमान (अं.सें)		२२.०	२२.०	२२.०	२३.०	२३.०
							स.	ढग स्थिती (आकाश)	अंशतः	स्वच्छ	स्वच्छ	ढगाळ	पूर्णतः
							दु.		ढगाळ				ढगाळ
							सकाळची सापेक्ष आर्द्रता (%)		९३	८९	८८	९१	९०
							दुपारची सापेक्ष आर्द्रता (%)		६२	५८	५४	६०	६६
							वाऱ्याचा वेग (किमी/तास)		१३	११	१०	१३	१३
							स.	वाऱ्याची दिशा	पश्चिम-	पश्चिम-	पश्चिम-	पश्चिम-	पश्चिम-
							दु.		वायव्य	वायव्य	वायव्य	वायव्य	वायव्य

प्रादेशिक हवामान केंद्र, मुंबई येथून प्राप्त झालेल्या अंदाजानुसार नांदेड जिल्ह्यात पुढील पाच दिवस तूरळक ठिकाणी हलक्या स्वरूपाच्या पावसाची शक्यता आहे. मराठवाड्यात दिनांक २३ ते २९ सप्टेंबर दरम्यान पाऊस सरासरीएवढा तर दिनांक ३० सप्टेंबर ते ०६ ऑक्टोबर दरम्यान पाऊस सरासरीएवढा राहण्याची शक्यता आहे. सॅक, इसरो अहमदाबाद यांच्या उपग्रहाच्या बांधोत्सर्जनाच्या जिल्हानिहाय व तालुकानिहाय छायाचित्रानुसार बांधोत्सर्जनाचा वेग वाढलेला आहे. विस्तारीत अंदाजानुसार (ईआरएफएस) मराठवाड्यात दिनांक २८ सप्टेंबर ते ०४ ऑक्टोबर, २०२२ दरम्यान कमाल तापमान सरासरीएवढे तर किमान तापमान सरासरीएवढे तर पाऊस सरासरीएवढा राहण्याची शक्यता आहे.

पिकांचे नाव	अवस्था	कृषी हवामान सल्ला
सोयाबीन	शेगा वाढीची	उशीरा पेरणी केलेल्या सोयाबीन पिकात पानावरील टिपके, रायझेक्टोनिया एरियल ब्लाइट, शेगा करपा आणि इतर बुरशीजन्य रोगाच्या व्यवस्थापनासाठी टेब्युकोनॅझोल १०% + सल्फर ६५% (पूर्वमिश्रित बुरशीनाशक) ५०० ग्रॅम किंवा टेब्युकोनॅझोल २५.९ % २५० मिली किंवा पायरोक्लोस्ट्रोबीन २० % १५० ते २०० ग्रॅम किंवा पायरोक्लोस्ट्रोबीन १३.३ % + इपिकसाकोनाझोल ५% (पूर्वमिश्रित बुरशीनाशक) ३०० मिली प्रति एकर पावसाची उघाड बघून फवारवा. उशीरा पेरणी केलेल्या सोयाबीन पिकावरील किडीच्या व्यवस्थापनासाठी क्लोरेंट्रानिलीप्रोल १८.५ % ६० मिली प्रति एकर किंवा थायामिथोक्झाम १२.६ % + लॅंबडा सायहॅलोथ्रिन ९.५% (पूर्वमिश्रित किटकनाशक) ५० मिली प्रति एकर किंवा क्लोरेंट्रानिलीप्रोल ९.३ % + लॅंबडा सायहॅलोथ्रिन ४.६% ८० मिली प्रति एकर (पूर्वमिश्रित किटकनाशक) किंवा टेट्रानिलीप्रोल १८.१८% १०० ते १२० मिली प्रति एकर यापैकी कुठलेही एक किटकनाशक पावसाची उघाड बघून फवारवा.
खरीप ज्वारी	दाणे भरणे	खरीप ज्वारी पिकावरील कणसातील अढीचा प्रादुर्भाव दिसून येत असल्यास याच्या व्यवस्थापनासाठी ५ % निंबोळी अकोची किंवा मॅलाथिऑन ५ % भुक्टी प्रति हेक्टेरी २० किलो प्रमाणे धुळणी करावी किंवा मॅलाथिऑन ५०% १० मिली प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून पावसाची उघाड बघून फवारणी करावी.
ऊस	वाढीची	ऊस पिकावर पायरीला (पाकोळी) याचा प्रादुर्भाव दिसून येत आहे, याच्या व्यवस्थापनासाठी ५ % निंबोळी अर्क किंवा व्हीटीसीसीएम लिक्विड किंवा मेटारायझीयम ऑनोसोएली या जैविक बुरशीची ४० ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून करावी. रासायनिक व्यवस्थापनासाठी क्लोरोपायरीफॉस २० % ६०० मिली किंवा मोनोक्रोटोफॉस ३६% २०० मिली प्रति एकर पावसाची उघाड बघून फवारणी करावी.
हळद	कंद वाढीची	हळदीच्या पानावरील टिपके याच्या व्यवस्थापनासाठी अझाक्सिस्ट्रॉबिन १८.२% + डायफेनकोनॅझोल ११.४% १० मिली + ५ मिली स्टिकर प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून पावसाची उघाड बघून फवारणी करावी. हळद पिकात कंदमाशीचा प्रादुर्भाव दिसून येत असल्यास याच्या व्यवस्थापनासाठी १५ दिवसांच्या अंतराने विवनालफॉस २५ % २० मिली किंवा डायमिथोएट ३० % १० मिली प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून चांगल्या दर्जाचे स्टिकरसह आल्ट्रान-पालटून पावसाची उघाड बघून फवारणी करावी. उघडे पडलेले कंद मातीने झाकून घ्यावेत. (हळद पिकावर केंद्रीय किटकनाशक मंडळातर्फे लेबल क्लेम नसल्यामुळे विद्यापिठ शिफारशीत संशोधनाचे निष्कर्ष दिले आहेत).
हरभरा	जमिनीच्या प्रकारानुसार पिकाची निवड	हरभऱ्याच्या पेरणीसाठी मध्यम ते भारी, पाण्याचा उत्तम निचरा होणारी जमीन निवडावी. चोपन व आम्ल जमिनीत हे पीक बरोबर येत नाही. पाणी साठवून ठेवणाऱ्या जमिनीत लागवड केल्यास हे पीक उमळते. या पिकास कोरडे व थंड हवामान मानवते.
करडई	जमिनीच्या प्रकारानुसार पिकाची निवड	करडई पिकाला मध्यम ते भारी, उत्तम निचरा आणि ओलावा टिकवून ठेवणारी जमीन निवडावी. खरोपातील मृग, उडोद किंवा सोयाबीन काढणीनंतर करडई पीक घ्यावे.
संत्रा/मोसंबी	फळ वाढीची	संत्रा/मोसंबी बागेत फळ वाढीसाठी व फळगळ होऊ नये म्हणून ००:५२:३४ १५०० ग्रॅम व जिब्रॅलिक ऑसिड १ ग्रॅम प्रति १०० लिटर पाणी या प्रमाणे पावसाची उघाड बघून फवारणी घ्यावी.
डाळींब	फळ वाढीची	डाळींब बागेत रोगाच्या व्यवस्थापनासाठी बोर्डो मिश्रण ०.५% किंवा कॉपर ऑक्सीक्लोराईड ५०% डब्ल्यूपी २.५ ते ३ ग्रॅम प्रति लिटर किंवा कॉपर हायड्रॉक्साईड ५३.८% २ ते २.५ ग्रॅम प्रति लिटर + स्प्रेडर स्टिकर ०.३ ते ०.५ मिली प्रति लिटर पावसाची उघाड बघून फवारणी करावी. डाळींब बागेत फळवाढीसाठी ००:५२:३४ १५०० ग्रॅम व जिब्रॅलिक ऑसिड १ ग्रॅम प्रति १०० लिटर पाणी या प्रमाणे पावसाची उघाड बघून फवारणी घ्यावी.
चिक्कू	फळधारणा	चिक्कू बागेत आंतरमशागतीची कामे करून तण नियंत्रण करावे.
भाजीपाला	वाढीची/काढणी	भाजीपाला पिकात आंतरमशागतीची कामे करून तण नियंत्रण करावे. भाजीपाला (मिरची, वांगे व भेंडी) पिकात रसशोषण करणाऱ्या किडीचा प्रादुर्भाव दिसून येत असल्यास त्याच्या व्यवस्थापनासाठी पायरीप्रॉक्सीफेन ५% + फेनप्रॉपाथ्रिन १५% १० मीली किंवा डायमिथोएट ३०% १३ मीली प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून पावसाची उघाड बघून फवारणी करावी. काढणीस तयार असलेल्या भाजीपाला पिकाची काढणी करून घ्यावी.
चारा पिके	कापणी	चान्यासाठी लागवड केलेल्या सकरीत नॅपियर पिकाची पहिली कापणी ६५ ते ७० दिवसांनी तर नंतरच्या कापण्या ४० ते ४५ दिवसांनी (७ ते ८ कापण्या) कराव्यात.
फुलशेती	काढणी	फुल पिकात आंतरमशागतीची कामे करून तण नियंत्रण करावे.काढणीस तयार असलेल्या फुलांची काढणी करून घ्यावी.
तुती रेशीम उद्योग	---	रेशीम कोषाचा बाजारातील भाव कोषातील रेशीम धागा टक्केवारीवर अवलंबून असतो. तेव्हा ए ग्रेड कोष उत्पादन करण्यासाठी तुतीच्या पानाची प्रत उत्तम असावी लागते. त्यासाठी विषमभूत व सेंद्रीय खत देणे गरजेचे आहे. एक किलो कोष होण्यासाठी कमीत कमी कोषाची संख्या हवी. साधारणपणे ५५० ते ६०० कोष एक किलोत बसले तर ए ग्रेड, ६०० ते ७०० कोष बसले तर बी ग्रेड, ७०० ते ८०० कोष बसले तर सी ग्रेड व ८०० च्या वर बसले तर डी ग्रेड. एक कि.ग्रॅ. रेशीम धागा तयार होण्यासाठी लागणार कोष संख्या (किलो) त्यास रिनडाटा असे म्हणतात. मागील दशकात ८.५ किलो कोष वरून सध्या ६.५ किलो पर्यंत रिनडाटा ने मजल मारली आहे.
पशुधन व्यवस्थापन	लम्पी स्क्रीन रोग	लम्पी स्क्रीन रोग याचा प्रसार हा अनेक मार्गांनी होतो. त्यापैकी चावा घेणाऱ्या किटीक वर्गीय माशा या एक प्रमुख होय. यामध्ये टॅबॅनस, स्टोमॉक्सिस हिमेंटोबिया, क्यूलीकोईडस, डायस व काही प्रजातीचे गोचीडे यांचा समावेश होतो. याच्या नियंत्रणासाठी सर्व साधारणपणे १.पशुधनास प्रखर उन्हाच्या वेळेस चारावयास सोडू नये (सकाळी १० ते १७ पर्यंत गोठ्यात ठेवावे) २. शेणाचा उकिरडा/खड्डा शेण टाकल्यानंतर पॉलिथीन/ताडपत्राने झाकून टाकावा. ३. गोठ्यात स्वच्छता ठेवावी ४.पशुधनाच्या शरीरावर कमीत कमी एक आठवड्याच्या अंतराने ५% निम सिड कर्नल एक्सट्रॅक्ट (निम अर्क) (NSKE) अथवा वनस्पतीजन्य १० मिली निम तेल + १० मिली निलगीरी तेल + १० मिली कारंज तेल + २ ग्रॅम अंगाचा साबण + १ लिटर पाणी हे द्रावण फवारवा. ५. गोठ्याची स्वच्छता करून गोचीडाची अंडी गोळा करून शेकोटीमध्ये जाळावी. ६. आजार सदृश लक्षणे आढळल्यास जवळच्या पशुवैद्यकीय दवाखान्यात संपर्क साधावा. ७. रोग नियंत्रणासाठी पशुवैद्यकाच्या सल्ल्याने पशुधनास लसीकरण करून घ्यावे
सामुदायिक विज्ञान	-----	बालकांना त्यांच्या वयास व विकासात्मक पातळीस अनुसरून मनोरंजकरित्या गोष्टी सांगण्या, कारण गोष्टी ऐकल्यामुळे त्यांचा शब्दसंग्रह, सामान्यज्ञान, जिज्ञासा, बौद्धिक, कल्पनाशक्ती व स्मरणशक्ती वृद्धिंगत होते. याबरोबरच त्यांचा वाचा व भाषा भावनात्मक, सामाजिक व नैतिक विकास साधण्यासाठी गोष्टी लाभदायी ठरतात.

सदर कृषी हवामान सल्ला पत्रिका वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषी विद्यापीठ, परभणी येथील ग्रामीण कृषी मौसम सेवा योजनेतील तज्ञ समितीच्या शिफारशीवरून तयार करून प्रसारित करण्यात आली.

ग्रामीण कृषि मौसम सेवा
अखिल भारतीय समन्वयित कृषि हवामानशास्त्र संशोधन प्रकल्प
वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषि विद्यापीठ, परभणी - ४३१ ४०२
ईमेल - amfuparbhani@gmail.com

परभणी जिल्हा कृषि हवामान सल्ला पत्रक क्रमांक - ५१/२०२२ - २०२३ शुक्रवार, दिनांक - २३.०९.२०२२

मागील आठवड्यातील हवामानस्थिती (दिनांक १७ ते २३ सप्टेंबर, २०२२)							हवामान घटक		हवामान अंदाज (दिनांक २४ ते २८ सप्टेंबर, २०२२ साठी हवामान अंदाज)					
१७/०९	१८/०९	१९/०९	२०/०९	२१/०९	२२/०९	२३/०९	दिनांक		२४/०९	२५/०९	२६/०९	२७/०९	२८/०९	
४.३	२.०	०.०	३.०	०.०	०.०	०.०	पाऊस (मिमी)		७.०	६.०	११.०	११.०	९.०	
३०.२	३१.६	३०.१	३०.४	३०.०	३१.३		कमाल तापमान (अं.सें)		३२.०	३२.०	३२.०	३३.०	३३.०	
२१.०	२१.७	२१.९	२१.४	२१.३	२१.७	२१.०	किमान तापमान (अं.सें)		२२.०	२२.०	२३.०	२३.०	२३.०	
पूर्णतः ढगाळ	स्वच्छ	ढगाळ	ढगाळ	पूर्णतः ढगाळ	ढगाळ	ढगाळ	स. दु.	दग स्थिती (आकाश)	स्वच्छ	अंशतः ढगाळ	अंशतः ढगाळ	अंशतः ढगाळ	पूर्णतः ढगाळ	
पूर्णतः ढगाळ	अंशतः ढगाळ	पूर्णतः ढगाळ	ढगाळ	पूर्णतः ढगाळ	पूर्णतः ढगाळ									
९३	९१	९१	८८	८९	८८	८९	सकाळची सापेक्ष आर्द्रता (%)		९०	८९	८९	८७	८८	
८७	५४	७१	७६	६६	६२		दुपारची सापेक्ष आर्द्रता (%)		५४	४८	५१	५२	५४	
४.९	३.१	३.५	४.३	५.३	५.१	५.६	वाऱ्याचा वेग (किमी /तास)		१४	१३	१३	१५	१४	
शांत	उत्तर- वायव्य	पश्चिम	पश्चिम- वायव्य	पश्चिम- वायव्य	पश्चिम- वायव्य	पश्चिम	स. दु.	वाऱ्याची दिशा	पश्चिम- वायव्य	पश्चिम- वायव्य	पश्चिम- वायव्य	पश्चिम- वायव्य	पश्चिम- वायव्य	
उत्तर- वायव्य	पश्चिम	पश्चिम- वायव्य	पश्चिम- वायव्य	पश्चिम- वायव्य	उत्तर- वायव्य									
पाऊस (मिमी) मागील आठवड्यातील							पाऊस (मिमी) ०१/०१/२०२२ पासून आजपर्यंत			पाऊस (मिमी) ०१/०६/२०२२ पासून आजपर्यंत				
९.३							८७३.६			८४९.२				

प्रादेशिक हवामान केंद्र मुंबई येथून प्राप्त झालेल्या अंदाजानुसार परभणी जिल्ह्यात पुढील पाच दिवस तुरळक ठिकाणी हलक्या स्वरूपाच्या पावसाची शक्यता आहे. मराठवाड्यात दिनांक २३ ते २९ सप्टेंबर दरम्यान पाऊस सरासरीएवढा तर दिनांक ३० सप्टेंबर ते ०६ ऑक्टोबर दरम्यान पाऊस सरासरीएवढा राहण्याची शक्यता आहे. संक, इसरो अहमदाबाद यांच्या उपग्रहाच्या बायोत्सर्जनाच्या जिल्हानिहाय व तालुकानिहाय छायाचित्रानुसार बायोत्सर्जनाचा वेग वाढलेला आहे. विस्तारीत अंदाजानुसार (ईआरएफएस) मराठवाड्यात दिनांक २८ सप्टेंबर ते ०४ ऑक्टोबर, २०२२ दरम्यान कमाल तापमान सरासरीएवढे तर किमान तापमान सरासरीएवढे राहण्याची शक्यता आहे.

पिकांचे नाव	अवस्था	कृषी हवामान सल्ला
सोयाबीन	शेगा वाढीची	उशीरा पेरणी केलेल्या सोयाबीन पिकात पानावरील टिपके, रायझोक्टोनिया फिरवळ व्हाईट, शेगा करपा आणि इतर बुरशीजन्य रोगांच्या व्यवस्थापनासाठी टेब्युकॉनेझोल १०% + सल्फर ६.५% (पूर्वमिश्रित बुरशीनाशक) ५०० ग्रॅम किंवा टेब्युकॉनेझोल २५.९% २५० मिली किंवा पायरोक्लोस्ट्रोबीन २०% १५० ते २०० ग्रॅम किंवा पायरोक्लोस्ट्रोबीन १३.३% + इपिक्साकोनाझोल ५% (पूर्वमिश्रित बुरशीनाशक) ३०० मिली प्रति एकर पावसाची उघाड बघून फवारवा. उशीरा पेरणी केलेल्या सोयाबीन पिकावरील किडीच्या व्यवस्थापनासाठी क्लोरेंट्रानिलीप्रोल १८.५% ६० मिली प्रति एकर किंवा थायामिथोक्झाम १२.६% + लॅंबडा सायहॅलोथ्रिन ९.५% (पूर्वमिश्रित किटकनाशक) ५० मिली प्रति एकर किंवा क्लोरेंट्रानिलीप्रोल १.३% + लॅंबडा सायहॅलोथ्रिन ४.६% ८० मिली प्रति एकर (पूर्वमिश्रित किटकनाशक) किंवा टेट्रात्रिनिलीप्रोल १८.१८% १०० ते १२० मिली प्रति एकर यापैकी कुठलेही एक किटकनाशक पावसाची उघाड बघून फवारवा.
खरीप ज्वारी	दाणे भरणे	खरीप ज्वारी पिकावरील कणसातील अडोळा प्रादुर्भाव दिसून येत असल्यास याच्या व्यवस्थापनासाठी ५% निंबोळी अर्काची किंवा मॅलाथिऑन ५% भुकटी प्रति हेक्टर २० किलो प्रमाणे धुरळणी करावी किंवा मॅलाथिऑन ५०% १० मिली प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून पावसाची उघाड बघून फवारणी करावी.
ऊस	वाढीची	ऊस पिकावर पायरीला (पाकोळी) याचा प्रादुर्भाव दिसून येत आहे, याच्या व्यवस्थापनासाठी ५% निंबोळी अर्क किंवा व्हीटीसीसीसीसीसी लॅक्टीव्ही किंवा मेटारायझोयम अॅनोसोफ्लो या जैविक बुरशीची ४० ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून करावी. रासायनिक व्यवस्थापनासाठी क्लोरोपायरीफॉस ३६% २०० मिली किंवा मोनोक्रोटोफॉस ३६% २०० मिली प्रति एकर पावसाची उघाड बघून फवारणी करावी.
हळद	कंद वाढीची	हळदीच्या पानावरील टिपके याच्या व्यवस्थापनासाठी अझोक्सिस्ट्रोबीन १८.२% + डायफेनॉनेझोल ११.४% १० मिली + ५ मिली स्टिकर प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून पावसाची उघाड बघून फवारणी करावी. हळद पिकात कंदमाशीचा प्रादुर्भाव दिसून येत असल्यास याच्या व्यवस्थापनासाठी १५ दिवसांच्या अंतराने किवनालफॉस २५% २० मिली किंवा डायमिथोएट ३०% १० मिली प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून चांगल्या दर्जाचे स्टिकरसह आलटून-पालटून पावसाची उघाड बघून फवारणी करावी. उघडे पडलेले कंद मातीने झाकून घ्यावेत. (हळद पिकावर केंद्रीय किटकनाशक मंडळातर्फे लेबल क्लेम नसल्यामुळे विद्यापिठ शिफारशीत संगोथनाचे निष्कर्ष दिले आहेत).
हरभरा	जमिनीच्या प्रकारानुसार पिकाची निवड	हरभराच्या पेरणीसाठी मध्यम ते भारी, पाण्याचा उत्तम निचरा होणारी जमीन निवडावी. चोपन व आल्म जमिनीत हे पीक बरोबर येत नाही. पाणी साठवून ठेवणाऱ्या जमिनीत लागवड केल्यास हे पीक उभळते. या पिकास कोरडे व थंड हवामान मानवते.
करडई	जमिनीच्या प्रकारानुसार पिकाची निवड	करडई पिकाला मध्यम ते भारी, उत्तम निचरा आणि ओलावा टिकवून ठेवणारी जमीन निवडावी. खरीपातील मुग, उडीद किंवा सोयाबीन काढणीनंतर करडई पीक घ्यावे.
संत्रा/मांसंबी	फळ वाढीची	संत्रा/मांसंबी बागेत फळ वाढीसाठी व फळगळ होऊ नये म्हणून ००:५२:३४ १५०० ग्रॅम व जिब्रॅलिक ऑसिड १ ग्रॅम प्रति १०० लिटर पाणी या प्रमाणे पावसाची उघाड बघून फवारणी घ्यावी.
डाळींब	फळ वाढीची	डाळींब बागेत रोगाच्या व्यवस्थापनासाठी बोर्डो मिश्रण ०.५% किंवा कॉपर ऑक्सीक्लोराईड ५०% डब्ल्यूपी २.५ ते ३ ग्रॅम प्रति लिटर किंवा कॉपर हायड्रॉक्साईड ५३.८% २ ते २.५ ग्रॅम प्रति लिटर + स्प्रेडर स्टिकर ०.३ ते ०.५ मिली प्रति लिटर पावसाची उघाड बघून फवारणी करावी. डाळींब बागेत फळवाढीसाठी ००:५२:३४ १५०० ग्रॅम व जिब्रॅलिक ऑसिड १ ग्रॅम प्रति १०० लिटर पाणी या प्रमाणे पावसाची उघाड बघून फवारणी घ्यावी.
चिक्	फळधारणा	चिक् बागेत आंतरमशागतीची कामे करून तण नियंत्रण करावे.
भाजीपाला	वाढीची/ काढणी	भाजीपाला पिकात आंतरमशागतीची कामे करून तण नियंत्रण करावे. भाजीपाला (मिरची, वांगे व भेंडी) पिकात रसशोषण करणाऱ्या किडीचा प्रादुर्भाव दिसून येत असल्यास त्याच्या व्यवस्थापनासाठी पायरीप्रॉक्सीफेन ५% + फेनाप्रोपाथ्रोन १५% १० मीली किंवा डायमिथोएट ३०% १३ मीली प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून पावसाची उघाड बघून फवारणी करावी. काढणीस तयार असलेल्या भाजीपाला पिकाची काढणी करून घ्यावी.
चारा पिके	कापणी	चान्यासाठी लागवड केलेल्या संकरित नैपियर पिकाची पहिली कापणी ६५ ते ७० दिवसांनी तर नंतरच्या कापण्या ४० ते ४५ दिवसांनी (७ ते ८ कापण्या) कराव्यात.
फुलशेती	काढणी	फुल पिकात आंतरमशागतीची कामे करून तण नियंत्रण करावे.काढणीस तयार असलेल्या फुलांची काढणी करून घ्यावी.
तुती रेशीम उद्योग	---	रेशीम कोषाचा बाजारातील भाव कोषातील रेशीम धागा टक्केवारीवर अवलंबून असतो. तेव्हा ए ग्रेड कोष उत्पादन करण्यासाठी तुतीच्या पानाची प्रत उत्तम असावी लागते. त्यासाठी विषमूक्त व सेंद्रीय खत देणे गरजेचे आहे. एक किलो कोष होण्यासाठी कमीत कमी कोषाची संख्या हवी. साधारणपणे ५५० ते ६०० कोष एक किलोत बसले तर ए ग्रेड, ६०० ते ७०० कोष बसले तर बी ग्रेड, ७०० ते ८०० कोष बसले तर सी ग्रेड, ८०० च्या वर बसले तर डी ग्रेड. एक कि.ग्रॅ. रेशीम धागा तयार होण्यासाठी लागणार कोष संख्या (किलो) त्यास रिनडाटा असे म्हणतात. मागील दशकात ८.५ किलो कोष वरून सध्या ६.५ किलो पर्यंत रीनडाटा ने मजल मारली आहे.
पशुधन व्यवस्थापन	लष्मी स्कॉन रोग	लष्मी स्कॉन रोग याचा प्रसार हा अनेक मार्गांनी होतो. त्यापैकी चावा घेणाऱ्या किडीक वगीय माशा या एक प्रमुख होय. यामध्ये टॅबॅनस, स्टोमॉक्सिस हिर्मेटोबिया, क्यूलीकोईडस, ड्रास व काही प्रजातीचे गोचीडे यांचा समावेश होतो. याच्या नियंत्रणासाठी १.पशुधनास प्रखर उन्हाच्या वेळेस चारावयास सोडू नये (सकाळी १० ते १७ पर्यंत गोठ्यात ठेवावे) २. शेणाचा उकरडा/खड्डा शेण टाकल्यानंतर पॉलिथीन/ताडपत्रीने झाकून टाकावा. ३. गोठ्यात स्वच्छता ठेवावी ४.पशुधनाच्या शरीरावर कमीत कमी एक आठवड्याच्या अंतराने ५% निम सिड कर्नल एक्सट्रॅक्ट (निम अर्क) (NSKE) अथवा वनस्पतीजन्य १० मिली निम तेल + १० मिली निलगीरी तेल + १० मिली कारंज तेल + २ ग्रॅम अंगाचा साबण + १ लिटर पाणी हे द्रावण फवारवा.५. गोठ्याची स्वच्छता करून गोचीडाची अंडी गोळा करून शेकोटीमध्ये जाळावी. ६. आजार सदृश लक्षणे आढळल्यास जवळच्या पशुवैद्यकीय दवाखान्यात संपर्क साधावा. ७. रोग नियंत्रणासाठी पशुवैद्यकाच्या सल्ल्याने पशुधनास लक्षीकरण करून घ्यावे
सामुदायिक विज्ञान	-----	बालकांना त्यांच्या वयास व विकासात्मक पातळीस अनुसरून मनोरंजकरित्या गोष्टी सांगण्या, कारण गोष्टी ऐकल्यामुळे त्यांचा शब्दसंग्रह, सामान्यज्ञान, जिज्ञासा, बोधीक, कल्पनाशक्ती व स्मरणशक्ती वृद्धिंगत होते. याबरोबरच त्यांचा वाचा व भाषा भावनात्मक, सामाजिक व नैतिक विकास साधण्यासाठी गोष्टी लाभदायी ठरतात.

सदर कृषी हवामान सल्ला पत्रिका वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषी विद्यापीठ, परभणी येथील ग्रामीण कृषी मौसम सेवा योजनेतील तज्ञ समितीच्या शिफारशीवरून तयार करून प्रसारित करण्यात आली.
मुख्य प्रकल्प समन्वयक
ग्रामीण कृषी मौसम सेवा
वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषी विद्यापीठ, परभणी